

Kolláth György

Tüntetési jog és államfői felelősség

A Kossuth-téri tüntetőkre vonatkozó „pacifista” állásfoglalásával a köztársasági elnök is a legitimációs válság részesévé vált. Civil lélek gondolhatta csupán, hogy működik a kecske és a káposzta emészthetetlen kompromisszuma /úriemberek megállapodása/, mivel azt itt is, ott is be fogják tartani. Naivítás, hogy megfér egymás mellett a tüntető (büntető?) népharag és a nemzetközi főméltóságok feltétlen biztonsága, sőt ünnepi közérzete. Mindezen 48 órán belül túllépett az idő. Hiába kapta a rendőrség – az államfő kérésére, de az igazságügyi és rendészeti miniszter egyetértésében, sőt az utóbbinak az utasítására (?) - parancsba, hogy erőszak alkalmazása nélkül kell megoldani a tér biztosítását.

A nemzetközi jog nem véletlenül kérdez megkerülhetetlenül: képes-e egy ország garantálni X,Y biztonságát vagy sem?! Ebben 80-90 %-os valószínűség: smafu. A rendőrség kutyaszorítóba került, tudván, hogy a rendvédelem körében a legvisszafoготtabban közölt kérés, intés, jótanács a tartalmát tekintve utasítás. Úgy is kezelik. Bizar módon ez akkor is így van, ha a fegyveres erők főparancsnokának, az államfőnek itt formálisan nem osztottak lapot. Ott még nem tartanak az események. Mindezt végiggondolva volt szükségszerű, hogy a rendőrség a maga módján vágta el a gordiuszi csomót. Törvényes hatáskörében, a saját felelőssége mentén, a felsőbbség elvárásaitól eltérve cselekedett. Nem neki van emiatt szégyenkezni valója.

Nem végérvényesen oldódott meg minden. Maradtak függő ügyek és tanulságok. Visszatérhetnek a tere a Kusturica filmjeire emlékeztető balkáni állapotok. Magyaros OKTOBERFEST folyt hetek óta a Kossuth-téren. Vadkemping, zeneszó, imahely, koporsó, sörátor, friss csapolás a cserjékre, és szélsőséges, a Btk-át tesztelő jogi és politikai handabandázás. Kétséges változatlanul: alkalmasint a jövő március közepéig sem lesz, aki képes és kész volna törvényt szabta felelősséggel nem csak kínosan betartani, de be is tartatni a törvényeket? Mindegyiket: pl. a köztisztaság védelmére és a számlaadó kereskedésre vonatkozót egyaránt!

Fontosabb viszont a jelen tanulsága. Taktikailag kielégítő, önmagában jogszerű, hosszabb távra szólóan viszont káros és hibás lett volna a rendőrséget „lefegyverző” precedens. Az államfő visszaélt azzal, hogy ő politikai felelősséget nem visel, és talál hozzá egy erélytelen minisztert. A jog szerint az utca a véleményét, a közös állásfoglalását közölheti az állammal. De nem az akaratát nyomja le a kormány torkán, az államfő asszisztálásával. Az államfő vétett a pártatlanság, a politikai „felelőtlenség” normája ellen. Feledni látszik azokat az alkotmányossági elveket és kritériumokat, amelyeket vezetésével dolgozott ki az AB.

Gyáva, elkent, közbülső eligazítás született, olaj a tűzre. Vele jött volna a behódolás a politikai és jogi szélsőségesség előtt. Kapituláljon a - demokratikussága folytán amúgy is sérülékeny - jogállam a vele szemben ellenséges nyomásgyakorlás előtt?! Dehogysis!

A köztársasági elnök tételes alkotmányos szabályt nem szegett, de alkotmányos elvvel szembe került. Ő az alkotmány szerint nem része a végrehajtó hatalomnak, ahhoz elvárásokat sem fogalmazhatna meg, nem visel politikai felelősséget semmiért. Semleges, kiegyensúlyozó hatalmi ág, de immár a semlegességének a fügefalevele sem látszik. Idézet az AB 1992. évi 36-os sorszámu határozatából: „Az Országgyűlés, a Kormány, a bíróságok védik és biztosítják az alkotmányos rendet, valamint az állampolgárok jogait. Ezzel szemben /sic!/ a köztársasági elnök sem sérelem esetén, sem a jogok biztosítása céljából nem maga cselekszik, hanem általában más szervhez fordul, vagy ha maga cselekszik, az elnöki döntésért más szerv vállalja a politikai felelősséget.”

Még egy Sólyom-korabeli AB-idézet, 1991-ből: „Az Alkotmánybíróság élesen elhatárolva a köztársasági elnök politikai és jogi felelősségét, megállapította: a köztársasági elnök mentessége a politikai felelősségtől nem mentesíti őt a jogi felelősségtől, ha annak feltételei

fennállnak. A köztársasági elnök jogi felelőssége semmilyen tekintetben nem pótolja a hiányzó politikai felelősséget.”

Politikailag felelőtlen tett volt az államfő részéről - akár csak közvetve is - a szakminisztert presszionálni az erőszak-mentes rendőrségi fellépés érdekében, miután mindezért nem az államfő felel, mások kezét pedig nem kötheti meg.

Ugyanakkor az erőszakmentes biztosításra nézve ígéretet, utasítást, garanciát a szakminiszter sem adhatott volna. Ergo hibázott ő is, miután a törvényes, szakszerű és arányos intézkedésekért jogilag nem ő felel, hanem a főrendőr és csapata. A minisztert, szemben az államfővel, főként politikai felelősség köti, akár képes ennek megfelelni, akár nem. Mostanában a téren a történelmet idézik. Ezt teszem én is a 48-as törvények szemlélésével.

Idézet onnan: „Miniszterek felelősségre vonathatnak:...a törvények végrehajtásában, vagy közcsend és 'bátorság fenntartásában elkövetett mulasztásokért, a mennyiben ezek a törvény által rendelkezésükre bízott végrehajtási eszközökkel elháríthatók voltak.”

1848-as követelés volt: felelős minisztériumot Pestre. Itt tartunk megint.

A szerző alkotmányjogász, ügyvéd